

De kwaliteit van de christelijke gemeente op het spel

een pleidooi voor het verder ontwikkelen van diaconaat in de protestantse gemeente Enschede.

Een visienota als richtlijn

De laatste visienota van de PKN, “*De hartslag van het leven*”, heeft als doel: “*moed geven om te geloven en (nieuwe) zin geven om kerk te zijn*”¹ In deze nota wordt gezocht naar waar het in de kerk en in het geloof om gaat. Door handvatten voor beleid te geven worden de noodzakelijke kerntaken van de kerk(elijke gemeenschap opnieuw) benoemd.

Deze leesbare nota wil ik gebruiken om de protestantse gemeente van Enschede te helpen bij het nadenken over één van de niet weg te denken kerntaken van de kerkelijke gemeenschap: het diaconaat in de stad.

Waar het in de gemeente om gaat

Naast dat het in de gemeente onontbeerlijk is dat:

-1: de Schriften geopend worden en wij in de liturgie ontvangen wat ons wordt geschonken: het leven, verzoening, God zelf, genade

-2: wij ingewijd worden in het rijk van God door middel van geloofsgesprekken, cursussen en kringen

-3: wij een samenleving vormen, geroepen worden om om te zien naar elkaar, elkaar te aanvaarden als gelijkwaardige leden van het ene lichaam, leden met elk eigen gaven

dient

4: de kerkelijke gemeenschap open te staan voor iedereen en zorg te dragen voor mensen buiten de kerkelijke gemeenschap².

Waarom diaconaat?

De visienota vult dat laatste dan als volgt in en beschrijft waarom dat ‘zorg dragen’ oftewel: het diaconaat, tot de kerntaken van de kerk behoort:

“Jezus Christus is geen privébezit van christenen. Iedereen is welkom. Deze samenleving heeft ook een uitstraling naar buiten. De open ‘stad van God’ staat open naar de maatschappij. De verzoening in de gemeente zoekt naar verzoening in de samenleving. De zorg voor naasten richt zich ook op anderen buiten de eigen gemeenschap. Jezus zag de nood van de mensen en werd ‘met ontferming bewogen’. Volgelingen van Jezus zijn geroepen dat ook te doen. Dat is diaconie en zonder diaconie geen kerk. Nood is er ook nu, dichtbij en veraf. Sommige mensen redden het niet door eenzaamheid, verwaarlozing, verkeerde keuzes en de grillen van de markt of de natuur. Bevolkingsgroepen dreigen over de rand te vallen of haken af. Wie dat met droge ogen aanziet, heeft weinig van Jezus begrepen. Op de vraag ‘ben ik de hoeder van

---

¹ De hartslag van het leven, Visie op het leven en werken van de Protestantse Kerk in Nederland, 10

² zie: De hartslag van het leven

mijn broeder?’ worden we uitgenodigd ‘ja’ te zeggen. Daarin staat de kerk niet alleen en kan zij optrekken met anderen. Gods Geest werkt op soms onverwachte plaatsen. Er zijn oude en verrassende nieuwe bondgenoten, religieus en niet-religieus, met wie wij de handen ineen kunnen slaan om samen bij te dragen aan een samenleving waarin we zorg dragen voor elkaar”³

Werken in de kerk van Enschede

Het predikantenteam van Enschede is bijeen geweest in Doorn, op Hydepark, om zich te bezinnen op het werken in de stad Enschede. We vroegen ons af: Waar besteden we onze tijd als predikanten aan? Waar willen we nu en straks, in de grote stadskerk en als we ons laten leiden door de missie ‘geloven in Enschede’, tijd aan (gaan) besteden?

We hebben maar eens heel concreet, met de agenda in de hand, geturfd hoeveel uren wij aan welke kerntaak besteden.

Het zal niet verbazen dat ook wij uitkwamen op waar de visienota op uit komt en wat hierboven in punten beschreven staat: aan liturgie, kringen, catechese en pastoraat wordt door predikanten veel tijd en aandacht geschonken. Mooi en noodzakelijk werk om de gemeente van Christus op te bouwen. Maar tot onze schrik ontdekten we ook waaraan (te) weinig tijd en aandacht wordt gegeven: het diaconaat.

In de visienota lezen we: *“De kerk is ook diaconaat. Omzien naar elkaar begint bij de broeders en zusters met wie we samenleven in de gemeenschap. De kwaliteit van de christelijke gemeente staat hier op het spel. Maar de grens ligt niet bij de eigen gemeenschap. ‘Voor zover je het aan hen – de armen, de naakten, de zieken, de gevangenen, de vreemdelingen – hebt gedaan heb je het aan Mij gedaan’, zegt Jezus. Het komt er op aan die roepstem te horen en het hart te laten spreken. Overal in de samenleving komen we hen tegen in wie wij Jezus herkennen”⁴.*

Terwijl diaconaat één van de grote peilers onder de gemeente zou moeten zijn, ontdekten we dat het dat in Enschede niet is. Er wordt in verhouding veel te weinig tijd aan deze kerntaak besteed. En we realiseerden ons dat een peiler die te zwak is, een gebouw doet wankelen of nog erger....

Wat gebeurt er wel?

Gelukkig krijgt het diaconaat op één plek in de stad wel alle aandacht: op het Citypastoraat. Op die plek midden in de stad worden door vrijwilligers uit allerlei wijkgemeenten van de PgE en andere kerkelijke gemeenschappen, mensen opgevangen, getroost en geholpen. In dat open huis voor de stad wordt in Jezus naam naar mensen omgezien. Vrijwilligers, gasten, pastores en bestuursleden beleven op die plek hun geloof. Zij beleven wat de beleidsnotitie beschrijft, op het OCP *“...komen we hen tegen in wie wij Jezus herkennen”*.

Wat is er mogelijk?

Het diaconaat in de stad en in de PgE vraagt dus om aandacht. Immers ontbreekt er één van de kerntaken, dan staat *‘de kwaliteit van de christelijke gemeente op het spel’*. Aan diaconaat

---

³ ibidem, 24

⁴ ibidem, 39

moet dus niet minder maar meer aandacht gegeven worden. Vanuit het Citypastoraat en vanuit de expertise die daar is opgebouwd door pastores en vrijwilligers zou dat kunnen gebeuren. We zouden met elkaar kunnen werken aan diaconaat in de diverse wijken van de stad.

Er is alleen niet meteen en nu al duidelijk hoe dat moet gebeuren: er zal samen met de nu functionerende diakenen en andere enthousiaste gemeenteleden gezocht worden naar hoe de bewoners van een bepaalde wijk gediend kunnen worden. Dat is spannend en vrij ongewis maar aan andere kant een mooi avontuur dat nieuw élan aan vrijwilligers en aan de gemeente van de Heer kan geven.

Concreet

Concreet zou de PgE het volgende kunnen doen:

- het diaconaat van de Protestantse gemeente vanuit het Citypastoraat verder ontwikkelen in de wijken van de stad en
- één van de predikanten opdracht geven om:
  - zich in te zetten voor het bestaande project (dat uitstekend loopt en als uitvalsbasis kan dienen): het oecumenisch Citypastoraat.
  - zich in te zetten voor nog te ontwikkelen diaconale projecten in de stadsdelen.
- een 'diaconale denktank' samen stellen, die samen met de predikant deze kerntaak van de protestantse gemeente gestalte gaat geven.

Namens het PTE, Ellen Sonneveld.